
NEFORMALIOJO SUAUGUSIŲJŲ MOKYMOŠIŲ POREIKIAI IR GALIMYBĖS: PANEVĖŽIO MIESTO ATVEJIS

Valdonė Indrašienė

Mykolo Romerio universitetas
Edukologijos ir socialinio darbo institutas
Ateities g. 20, 08303 Vilnius
Elektroninis paštas: esdi@mruni.eu
Telefonas: 8 5 2714 710

Romas Prakapas

Mykolo Romerio universitetas
Edukologijos ir socialinio darbo institutas
Ateities g. 20, 08303 Vilnius
Elektroninis paštas: esdi@mruni.eu
Telefonas: 8 5 2714 710

Violeta Jegelevičienė

Mykolo Romerio universitetas
Edukologijos ir socialinio darbo institutas
Ateities g. 20, 08303 Vilnius
Elektroninis paštas: esdi@mruni.eu
Telefonas: 8 5 2714 710

Asta Railienė

Mykolo Romerio universitetas
Edukologijos ir socialinio darbo institutas
Ateities g. 20, 08303 Vilnius
Elektroninis paštas: esdi@mruni.eu
Telefonas: 8 5 2714 710

Odeta Merfeldaitė

Mykolo Romerio universitetas
Edukologijos ir socialinio darbo institutas
Ateities g. 20, 08303 Vilnius
Elektroninis paštas: esdi@mruni.eu
Telefonas: 8 5 2714 710

Irena Žemaitaitytė

Mykolo Romerio universitetas
Edukologijos ir socialinio darbo institutas
Ateities g. 20, 08303 Vilnius
Elektroninis paštas: esdi@mruni.eu
Telefonas: 8 5 2714 710

Pateikta: 2020 m. rugpjūčio 20 d.; priimta spausdinti 2021 m. lapkričio 11 d.

DOI: 10.13165/SMS-21-12-1-05

Santrauka. *Straipsnyje formuluojamas probleminis klausimas: koks suaugusiųjų neformaliojo švietimo poreikis yra konkrečioje Lietuvos savivaldybėje? Pateikiami kiekybinio tyrimo, sumodeliuoto vadovaujantis atvejo tyrimo strategija, rezultatai. Tyrime*

dalyvavo 407 Panevėžio miesto suaugę asmenys. Tyrimas atliktas bendradarbiaujant su Panevėžio miesto savivaldybės administracija. Nustatyta, kad didžiausią poreikį tiriamieji turi dėl anglų kalbos, savęs pažinimo, streso valdymo ir sveikatinimo mokymų; patraukliausi mokymosi būdai yra praktiniai mokymai ir edukacinės išvykos, kelionės, o esminiai motyvai – siekis tobulėti, prasmingas laisvalaikio praleidimas ir bendravimo poreikio tenkinimas.

Reikšminiai žodžiai: *neformalusis švietimas, neformalus mokymasis, suaugusieji, atvejo tyrimas.*

Įvadas

Neformalusis suaugusiųjų švietimas – viena iš pastarojo laiko aktualijų. Nors kol kas Lietuvoje daugiau dėmesio skiriama formaliajam švietimui, tačiau norint paruošti žmones gyventi ir veiksmingai dirbti XXI a., turi funkcionuoti neformalusis švietimas kaip neatsiejama nenutrūkstamo ugdymo dalis¹.

Suaugusiųjų mokymasis kaip atskira neformaliojo švietimo dalis mokslinėje literatūroje analizuojamas jau ne vieną dešimtmetį. Pastaruoju metu itin išpopuliarėjo suaugusiųjų mokymosi tyrimai darnios plėtros kontekste², kurie atskleidžia, kad tarp suaugusiųjų mokymosi ir darnaus vystymosi tikslų yra tarpusavio ryšys³. Neformalus suaugusiųjų mokymasis kaip mokymosi visą gyvenimą komponentas yra vertinamas kaip horizontalus tikslas ir būdas įgyvendinti darnaus vystymosi koncepciją⁴. Daugėja tyrimų, susijusių su tarptautinių organizacijų inicijuotais lyginamojo pobūdžio tyrimais, kurių metu tiriamos suaugusiųjų kompetencijos⁵. Neretai tarptautinių tyrimų kontekste analizuojant ir interpretuojant duomenis kuriama diskusijų erdvė, parodanti realius suaugusiųjų mokymosi organizavimo iššūkius ir egzistuojančią praktiką⁶. 2013 m. atlikto tarptautinio tyrimo duomenų analizė parodė, kad dau-

- 1 Butvilienė, J., „Neformalusis suaugusiųjų švietimas: valstybinis ir privatus mokymo sektoriai“, *Acta Paedagogica Vilnensia* 30 (2013): 126–137.
- 2 Gadotti, M., “Adult education as a human right: The Latin American context and the ecopedagogic perspective”, *International Review of Education* 57, 1–2 (2011): 9–25; Greef et al., “The Development and Validation of Testing Materials for Literacy, Numeracy and Digital Skills in a Dutch Context”, *International Review of Education / Internationale Zeitschrift Für Erziehungswissenschaft* 61, 5 (2015): 655–671.
- 3 UNESCO, *Rethinking education: Towards a global common good?* (Paris: UNESCO, 2015), <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000232555>.
- 4 *Adult Education and Sustainability. EAEA Background Paper* (Brussels: European Association for the Education of Adults, 2018), https://www.eaea.org/wp-content/uploads/2018/12/AE-and-sustainability_paper_final_9_2018_financers.pdf
- 5 Dudaitė, J., *Suaugusiųjų gebėjimai, mokymasis ir darbo rinka. Tarptautinio EBPO PIAC tyrimo rezultatų apžvalga: mokslo studija* (Vilnius: Mykolo Romerio universitetas, 2019).
- 6 Schreiber-Barsch, S., “Erwachsenenbildung transnational: Ein Beitrag zur Systematisierung”, *Hessische Blätter für Volksbildung* 2 (2020): 9–21.

giau dėmesio iš visų suaugusiųjų tenka jauniems suaugusiems⁷ siekiant jų sėkmingos akultūracijos ir integracijos kaip vieno iš veiksnių, tiesiogiai prisidedančio prie problemų sprendimo EBPO šalyse. Teigiama, kad neformalus suaugusiųjų mokymasis itin aktualus siekiant vyresnio amžiaus darbuotojų integracijos⁸ ir ilgesnio išlikimo darbo rinkoje⁹. Šie procesai tiesiogiai sietini su teigiama darbo rinkos grąža¹⁰.

Neformalus suaugusiųjų mokymasis glaudžiai susijęs su besimokančios visuomenės idėjos palaikymu žvelgiant į suaugusiuosius kaip žinių ekonomikos kūrimo dalyvius. Hee, Ping, Rizal, Kowang ir Fei¹¹, tyrimo duomenys patvirtina, kad yra tvirtas ryšys tarp suaugusiųjų profesinio augimo, mokymosi tikslų ir mokymosi visą gyvenimą. Minėtieji autoriai atkreipia dėmesį, kad šiame kontekste svarbūs tam tikri didaktiniai sprendimai, kuriais suaugęs žmogus įtraukiamas į neformaliojo mokymosi lauką. Suaugusieji didesnę motyvaciją mokymuisi išlaiko tada, kai taikomi probleminio mokymosi, atvejų analizės, kritinių diskusijų ir panašūs metodai. Pabrėžiama, kad vyresniuosius suaugusius asmenis labiau motyvuoja mokyti savivaldus mokymasis, atliepantis besimokančiųjų poreikius¹². Bene ryškiausiai suaugusiųjų vidinius motyvacinius klausimus atskleidžia tie tyrimai, kurių metu nagrinėjami suaugusiųjų mokymosi motyvai tada, kai jie nori išmokti naują kalbą arba patobulinti jau turimus kalbinius gebėjimus¹³. Tyrimo rezultatai rodo, kad tuo metu įsijungia daug savireguliacijos mechanizmų, ypač stipriai veikiančių asmenų, kurie mokosi, motyvaciją. Mokslininkai pabrėžia, kad šiuolaikinėje visuomenėje suaugusiųjų visą gyvenimą trunkančiam mokymuisi reikšmingą įtaką daro technologiniai pokyčiai¹⁴, kurie didina tokio mokymosi prieinamumą ir besimokančiųjų galimybes įsitraukti į mokymąsi visą gyvenimą¹⁵.

- 7 Kim, S. A., "Quasi-Experimental Analysis of the Adult Learning Effect on Problem-Solving Skills", *Adult Education Quarterly* 70, 1 (2020): 6–25.
- 8 Schuller, T., and Watson, D., *Learning through life: Inquiry into the Future for Lifelong Learning* (Leicester: National Institute of Adult Continuing Education, 2009).
- 9 D'Addio, A. C., Keese, M., and Whitehouse, M., „Population ageing and labour markets“, *Oxford Review of Economic Policy* 26, 4 (2010): 613–635.
- 10 Jackson, M., "How far merit selection? Social stratification and the labour market", *British Journal of Sociology* 58, 3 (2007): 367–390.
- 11 Hee et al., "Exploring Lifelong Learning Outcomes among Adult Learners via Goal Orientation and Information Literacy Self-Efficacy", *International Journal of Evaluation and Research in Education* 8, 4 (2019): 616–623.
- 12 Jin, B., Kim, J., and Baumgartner, L. M., "Informal Learning of Older Adults in Using Mobile Devices: A Review of the Literature", *Adult Education Quarterly* 69, 2 (2019): 120–141.
- 13 Mynard, J., and McLoughlin, D., "‘Sometimes I just want to know more. I’m always trying’: The Role of Interest in Sustaining Motivation for Self-directed Learning", *Electronic Journal of Foreign Language Teaching* 17, 1 (2020): 79–92.
- 14 Goos, M., "How the world of work is changing: A review of the evidence" (Geneva: ILO, 2013), <https://lirias.kuleuven.be/retrieve/267350>
- 15 Dabbagh, N., and Kitsantas, A., "Personal learning environments, social media, and self-regulated learning: A natural formula for connecting formal and informal learning", *The Internet and Higher*

Neformaliojo suaugusiųjų mokymosi paskirtis apibrėžiama ne tik kaip asmens tobulėjimo, integracijos darbo rinkoje procesų skatinimas, bet ir kaip individo socializacijos, socialinės gerovės užtikrinimas senstant¹⁶. Pasaulio ekonomikos forumo duomenys rodo sparčiai augančią senėjančios visuomenės demografinę tendenciją. Prognozuojama, kad vyresnio amžiaus suaugusiųjų (60 metų ir vyresni) amžiaus procentas išsivysčiusiose šalyse padidės nuo 22 proc. gyventojų 2010 m. iki 29 proc. 2030 metais¹⁷. Todėl itin aktualu analizuoti veiksnius, kurie teigiamai veikia bendrą vyresnio amžiaus suaugusiųjų žmonių pasitenkinimą gyvenimu¹⁸. Mokslininkai atskleidžia sąsąsą tarp suaugusiųjų įsitraukimo į neformalųjį mokymąsi ir gyvenimo kokybės augimo. Nustatyta, kad vyresni suaugusieji, kurie dalyvauja neformaliajame mokyme, paprastai jaučiasi pagerinę gyvenimo kokybę¹⁹. Pabrėžiama, kad dažnai vyresnieji suaugusieji turi unikalių galimybių dalyvauti neformaliojo mokymosi veikloje dėl vidinių paskatų (pvz., asmeninio domėjimosi, noro mokytis), o ne išorinių motyvatorių, tokių kaip užimamos pareigos, darbinis statusas, kilimas karjeros laiptais ir pan. Pažintinių funkcijų palaikymas, nuolatinis socialinis įsitraukimas ir prasmingos veiklos vykdymas yra esminiai veiksniai, kurie prisideda prie kolektyvinio socialinio kapitalo ir individualios psichinės bei socialinės gerovės senstant²⁰.

Pastebėtina, kad ir pastarojo dešimtmečio mokslininkų tyrimai susiję su neformaliuoju mokymusi dažniausiai yra orientuoti į vaikų amžiaus grupę²¹. Tik pavieniais tyrimais²² bandoma aktualizuoti neformaliojo švietimo svarbą tęstinio mokymosi

---

Education 15, 1 (2012): 3–8; Manca, S., and Ranieri, M., “Is it a tool suitable for learning? A critical review of the literature on Facebook as a technology-enhanced learning environment”, *Journal of Computer Assisted Learning* 29, 6 (2013): 487–504; Van Laar et al., “The relation between 21st-century skills and digital skills: A systematic literature review”, *Computers in Human Behavior* 72 (2017): 577–588.

- 16 Barros, R., “From lifelong education to lifelong learning”, *European Journal for Research on the Education and Learning of Adults* 3, 2 (2012): 119–134.
- 17 World Economic Forum, *Global population ageing: peril or promise?* (Geneva: WEF, 2012), http://longevity3.stanford.edu/wp-content/uploads/2012/12/WEF_GAC_GlobalPopulationAgeing_Report_2012.pdf
- 18 Pike, P. D., “Using technology to engage third-age (retired) leisure learners: a case study of a third-age MIDI piano ensemble”, *International Journal of Music Education* 29, 2 (2011): 116–123.
- 19 Morrison, D., and McCutcheon, J., “Empowering older adults’ informal, self-directed learning: harnessing the potential of online personal learning networks”, *Research & Practice in Technology Enhanced Learning* 14, 1 (2019): 10.
- 20 Merriam, S. B., and Kee, Y., “Promoting community well-being: the case for lifelong learning for older adults”, *Adult Education Quarterly* 64, 2 (2014): 128–144.
- 21 Garbauskaitė-Jakimovska, J., „Neformaliojo ugdymo ribos: Poststruktūralizmo perspektyva“, *Acta Paedagogica Vilnensia* 40 (2018): 142–154; Kriščiūnaitė, A., Strakšienė, D., ir Bubnys, R., „Neformalusis muzikinis švietimas vaikų patirčių kontekste: įtraukusis ar ribojantis?“, *Pedagogika* 129, 1 (2018): 126–141; Trinkūnienė, I., „Etninė kultūra ir neformalus ugdymas: mokytojų patirties tyrimas“, *Liaudies kultūra*, nr. 6 (2010): 46–53; Ruškus, J., Žvirdauskas, D., ir Stanišauskienė, V., *Neformalus švietimas Lietuvoje. Faktai, interesai, vertinimai: mokslo studija* (Vilnius: Švietimo aprūpinimo centras, 2009).
- 22 Prakapas, R., ir Devenytė, J., „Neformaliajam suaugusiųjų verslumo ugdymuisi skirtų mokymosi priemonių prieinamumas“, *Socialinių mokslų studijos* 6, 2 (2014): 376–389; Butvilienė, J., „Suaugusiųjų

kontekste, ir labai reta tyrimų²³, kuriuose gvildenami vyresniojo amžiaus asmenų, senjorų neformaliojo mokymosi poreikiai. Žvelgiant į konkrečius Lietuvos regiono, savivaldybės atvejį, tai tokio pobūdžio mokslinių tyrimų atliekama nedaug. Galima paminėti, kad suaugusiųjų neformalaus mokymosi situacija epizodiškai tyrinėjama Klaipėdos mieste. Pikturnaitė, Jonuševičienė ir Kavolius²⁴ tyrė Klaipėdos gyventojų, darbdavių ir kitų socialinių partnerių dalyvavimą neformaliojo suaugusiųjų švietimo ir tęstinio mokymosi procese; Jovarauskaitė ir Tolutienė²⁵ analizavo Klaipėdos miesto pedagogų požiūrį į jų neformalaus švietimo poreikius ir ypatumus. O vadybinio pobūdžio darbų, susijusių su savivaldos veikla, funkcijų realizavimu, strateginiu planavimu ir kitomis su viešuoju valdymu susijusiomis temomis, tyrimų yra atlikta. Nagrinėjamo klausimo aspektu formuluojamas probleminis klausimas: koks suaugusiųjų neformaliojo mokymosi poreikis yra konkrečioje Lietuvos savivaldybėje?

Tyrimo objektas – Panevėžio miesto neformaliojo suaugusiųjų mokymosi poreikiai ir galimybės.

Tyrimo tikslas – atskleisti Panevėžio miesto neformaliojo suaugusiųjų mokymosi poreikius ir galimybes.

Tyrimo uždaviniai:

1. Įvertinti Panevėžio miesto neformaliojo suaugusiųjų mokymosi poreikius.
2. Pateikti Panevėžio miesto neformaliojo suaugusiųjų mokymosi galimybes.

Tyrimas atliktas bendradarbiaujant su Panevėžio miesto savivaldybės administracija. Tyrėjai nuoširdžiai dėkoja Panevėžio miesto savivaldybės švietimo centro darbuotojams ir tyrime dalyvavusiems Panevėžio miesto suaugusiesiems.

1. Tyrimo organizavimas ir metodika

Siekiant atskleisti Panevėžio miesto neformaliojo suaugusiųjų mokymosi poreikius ir galimybes, buvo pasirinkta kiekybinio tyrimo metodologinė prieiga²⁶. Tyrimas sumodeliuotas vadovaujantis atvejo tyrimo strategija²⁷.

neformaliojo švietimo socialinis kontekstas“. *Filosofija. Sociologija* 4 (2011): 446–454; Aškinytė, R., Vitkus, G., *Pilietinis suaugusiųjų švietimas: neformaliojo suaugusiųjų mokymo(si) modulis* (Vilnius: Ugdymo plėtotės centras, 2012).

- 23 Šliogerienė, J. „Neformaliojo ir savaiminio mokymosi pasiekimų poreikius lemiantys veiksniai“. *Santalka* 16, 2 (2008): 98–107; Jovarauskaitė, A., ir Tolutienė G., „Neformalus suaugusiųjų švietimas: ypatumų ir poreikių tyrimas“, *Jaunųjų mokslininkų darbai* 4, 29 (2010): 111–117.
- 24 Pikturnaitė, I., Jonuševičienė, J., ir Kavolius, R., „Klaipėdos miesto gyventojų, darbdavių ir kitų socialinių partnerių dalyvavimas neformaliojo suaugusiųjų švietimo bei tęstinio mokymosi procese“, *Regional Formation and Development Studies* 20, 3 (2016): 96–109.
- 25 Jovarauskaitė ir Tolutienė, *supra note*, 23.
- 26 Creswell, J. W., *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches* (Thousand Oaks, CA; London: SAGE Publications, 2009); Gaižauskaitė, I., ir Mikėnienė, S., *Socialinių tyrimų metodai: Apklausa: vadovėlis* (Vilnius: Mykolo Romerio universitetas, 2014).
- 27 Fernie, S., and Smith, K., “Action Research”, in *Practical Research and Evaluation: A Start-to-Finish Guide for Practitioners*, edited by L. Dahlberg and C. McCaig (London: SAGE Publications, 2015),

Atsižvelgiant į tyrimo tikslą ir uždavinius, sukonstruotas tyrimo instrumentas – apklausos raštu (anketavimo) klausimynas. Klausimyno pagrindą sudaro teiginių grupės, kurios leidžia detalai identifikuoti faktinę informaciją apie respondentų patirtis (pvz., įsitraukimo į neformaliojo mokymosi veiklas faktą ir pobūdį per pastaruosius 12 mėn.), jų sampratas (pvz., kaip suprantama, kas yra neformalusis suaugusiųjų švietimas), poreikius (pvz., kokias paslaugas gauna ir kokių pasigenda), motyvus (pvz., kas skatina ar skatintų dalyvauti neformaliajame suaugusiųjų mokymesi) ir formaliuosius neformaliojo suaugusiųjų mokymosi klausimus (pvz., kuriuo metu laiku, kuriuo paros metu, kokiomis formomis jiems būtų priimtiniausias mokymasis. Klausimai apima tiek retrospektyvinę informaciją, t. y. patirtį iki asmeninio dalyvavimo suaugusiųjų neformaliojo mokymosi veiklose, tiek perspektyvinius klausimus apie tai, kaip ankstesnės patirtys veikia respondentų esamą padėtį ir ketinimus dalyvauti neformaliojo mokymosi veikloje.

2019 m. rugpjūčio mėn. atliktas bandomasis (pilotinis) tyrimas, kurio metu patikrintas klausimyno pagrįstumas, atliktos būtinos korekcijos. Surinkus duomenis, patikrintas teiginių grupių (skalių) vidinis suderinamumas. Atlikus vidinio suderinamumo patikrinimą taikant Cronbacho α kriterijų, galima teigti, kad visų klausimyno skalių vidinis suderinamumas yra aukštas, t. y. Cronbacho α yra lygi 0,736²⁸.

Tyrimo duomenys buvo renkami 2019 m. rugsėjo–gruodžio mėn. Apklausa vykdyta elektroniniu būdu ir pateikiant elektroninės anketos popierinę versiją. Elektroninės anketos nuoroda tarpininkaujant Panevėžio miesto švietimo centrui buvo platinama Panevėžio miesto suaugusiesiems. Apklausa vykdyta laikantis tyrimų etikos reikalavimų²⁹: klausimynai pildyti anonimiškai, nerinkta jokia asmens tapatybę atskleisti leidžianti informacija. Visiems respondentams prieš sutinkant dalyvauti tyrime buvo pateikta informacija apie tyrimo tikslą, užsakančią ir vykdančią institucijas, nurodyti dalyvavimo apklausoje principai ir sąlygos. Respondentų dalyvavimas grindžiamas savanoriškumo ir geranoriškumo principais. Atliekant apklausą vadovautasi teisingumo, privatumo ir konfidencialumo principais³⁰.

Surinkti duomenys apdoroti juos koduojant ir sukuriant duomenų bylą naudojant programą „IBM SPSS Statistics 23“⁴. Duomenų analizė atlikta taikant aprašomosios statistikos priemones, taip pat atlikta neparametrinė analizė (skaičiuotas χ^2 kriterijus kintamųjų priklausomybei nustatyti). Statistinio reikšmingumo įvertinimui taikytas $p < 0,05$ lygmuo.

95–110; Yin, R. K., *Case study research: Design and methods*, 5th edition (Los Angeles, CA: Sage Publications, 2014).

28 Vaitkevičius, R., ir Saudargienė, A., *Statistika su SPSS psichologiniuose tyrimuose* (Kaunas: Vytauto Didžiojo universiteto leidykla, 2006).

29 Miller et al., *Ethics in Qualitative Research* (London: SAGE Publications, 2012).

30 Kardelis, K., *Mokslinių tyrimų metodologija ir metodai: Edukologija ir kiti socialiniai mokslai: vadovėlis, 5-asis pataisytas ir papildytas leidimas* (Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos centras, 2016).

Atrankos metu sudaryta reprezentatyvi (patikimumas 95 proc., 5 proc. paklaida) 407 Panevėžio miesto suaugusiųjų imtis. Atsižvelgus į tai, kad buvo tiriamas vienas konkretus miestas, imčiai sudaryti buvo pasirinktas paprastosios atsitiktinės imties sudarymo būdas. Tyrimo atlikimo metu Panevėžio mieste gyveno 88 678 gyventojai. Remiantis Jadovo imties sudarymo formule, buvo apskaičiuota, kad tyrimo metu būtina apklausti ne mažiau kaip 398 respondentus. Atmetus nevisiškai užpildytas anketas, tinkamomis statistiniam apdorojimui buvo pripažintos 407 anketos.

2. Bendrosios tyrimo dalyvių charakteristikos

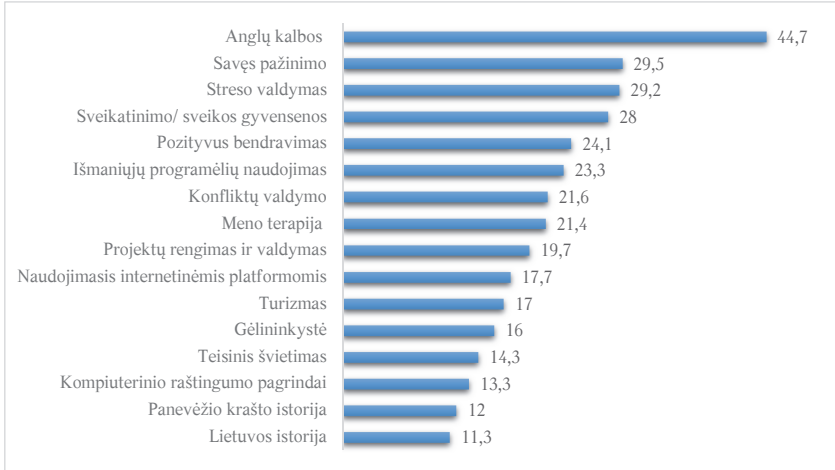
Tyrimo imtį sudaro 94,4 proc. moterų ir 5,6 proc. vyrų. Tai rodo bendras sociologinių apklausų tendencijas, kai su neformaliojo švietimu susijusiuose tyrimuose aktyviau dalyvauja moterys. Kitas bendras bruožas būdingas analogiškiems tyrimams yra tai, kad tokio pobūdžio tyrimuose dažniau dalyvauja pedagoginį išsilavinimą įgiję asmenys (59,7 proc.) ir vyresniojo amžiaus asmenys (61 m. ir vyresni – 32,7 proc.), dalyvaujantys trečiojo amžiaus universiteto veikloje (22,6 proc.).

Vertinant tyrimo dalyvius pagal jų dabartinę veiklą, akcentuotina, kad 80,6 proc. visų tyrimo dalyvių nurodė šiuo metu dalyvaujantys darbo rinkoje. Išanalizavus tyrimo duomenis pagal šeiminių padėtį, nustatyta, kad kiekybiškai didžiausią dalį sudarė vedę vyrai (73,91 proc.) ir ištekėjusios moterys (63,28 proc.).

Charakterizavus tyrimo dalyvius pagal jų išsilavinimą, išsiaiškinta, kad didžiausią grupę sudaro asmenys, turinys aukštąjį išsilavinimą: aukštąjį universitetinį išsilavinimą turi 76,2 proc., aukštąjį neuniversitetinį – 8,6 proc. respondentų.

3. Suaugusiųjų dalyvavimo neformaliojo mokymosi veikloje poreikiai ir motyvai

Siekiant nustatyti respondentų dalyvavimo suaugusiųjų neformaliojo mokymosi veikloje poreikius, respondentų teirautasi apie tai, ko jie norėtų mokytis. Nustatyta (1 pav.), kad kiek mažiau nei pusė respondentų (44,7 proc.) pageidautų anglų kalbos mokymų.

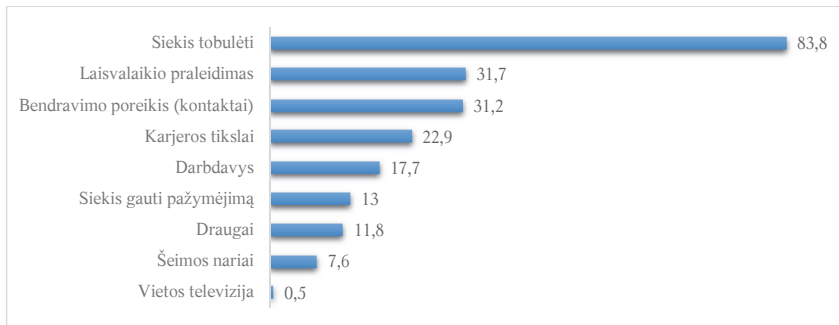
1 pav. *Suaugusiųjų dalyvavimo neformaliojo mokymosi veikloje poreikiai*

Kiek mažiau nei trečdalis tyrimo dalyvių pageidautų įsitraukti į savęs pažinimo mokymus (29,5 proc.), taip pat streso valdymo (29,2 proc.) ir sveikatinimo / sveikos gyvensenos (28,0 proc.) temomis. Kiek mažiau nei ketvirtadaliui apklaustųjų aktualūs būtų pozityvus bendravimas (24,1 proc.) ir naudojimosi išmaniosiomis programėlėmis (23,3 proc.) mokymai. Apie penktadalis respondentų išreiškė konfliktų valdymo (21,6 proc.) ir meno terapijos (21,4 proc.) mokymų poreikį. Mažiau nei penktadalis apklaustųjų norėtų dalyvauti projektų rengimo ir valdymo (19,7 proc.), naudojimosi internetinėmis platformomis (17,7 proc.), turizmo (17,0 proc.) mokymuose. Respondentai norėtų dalyvauti gėlininkystės (16 proc.), teisinio švietimo (14,3 proc.), kompiuterinio raštingumo (13,3 proc.), Panevėžio krašto (12,0 proc.) ar Lietuvos istorijos (11,3 proc.) mokymuose.

Daugiausiai atsakiusių į atvirą klausimą „Kokių mokymų Panevėžio mieste pasigendate?“ paminėjo, kad pasigenda mokymų / konsultacijų psichologinėmis temomis ir savęs pažinimo tema (3 proc.), taip pat anglų kalbos mokymų (0,9 proc.). Po vieną du respondentus nurodė pasigendantys specifinių (estetika, etiketas, gamtosauaga, menas, buhalterinė apskaita, dvasingumas) arba į pomėgius orientuotų (elektronika, fotografija, vadyba, žvejyba, rankdarbiai/siuvimas) mokymų.

Tyrimo rezultatų analizė (2 pav.) atskleidė, kad daugiausiai (83,8 proc.) tiriamųjų mokytis skatina siekis tobulėti. Taip pat gana svarbus motyvas yra laisvalaikio praleidimo (31,7 proc.) ir bendravimo (31,2 proc.) poreikiai.

2 pav. Dalyvavimo neformaliojo mokymosi veikloje motyvai (proc.)

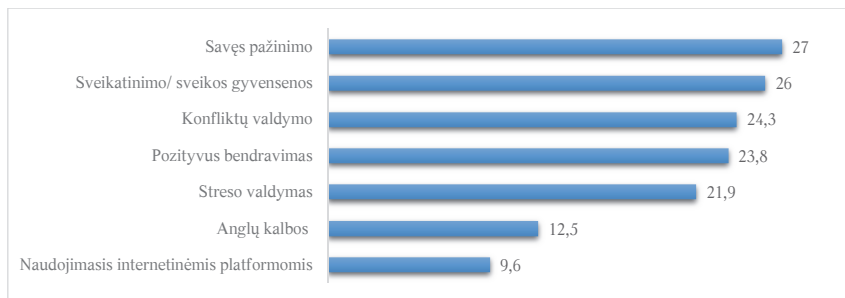
Bendravimo poreikis itin aktualizuojamas 61 m. ir vyresnių respondentų grupėje ($\chi^2 = 26,394$; $p < 0,05$; ($\chi^2 = 31,553$; $p < 0,05$). Karjeros tikslus kaip paskatą mokytis nurodė 22,9 proc. tiriamųjų. Duomenys rodo, kad Panevėžio miesto suaugusiųs mokytis skatina darbdavys (17,7 proc.) arba asmeninis poreikis gauti formalų pažymėjimą (13 proc.). Kas dešimtą asmenį dalyvauti neformaliajame suaugusiųjų švietime paskatino draugai (11,8 proc.). Mažiausią įtaką tam turi vietos televizija (0,5 proc.).

Tyrimo rezultatai atskleidė, kad daugiau kaip pusė Panevėžio miesto suaugusiųjų dalyvauja mokymuose, nes patobulėja / pagilina turimas žinias (65,4 proc.) ir praplečia akiratį (57,7 proc.). 40,3 proc. tiriamųjų nurodė, kad tai yra galimybė prasmingai praleisti laisvalaikį, tą galimybę dažniau nei kiti pažymėjo 61 m. ir vyresni respondentai ($\chi^2 = 29,635$; $p < 0,05$). Apie trečdalis (30 proc.) respondentų nurodė, kad sustiprėjo pasitikėjimas savimi, ypač tai svarbu 56–60 metų amžiaus respondentams ($\chi^2 = 16,353$; $p < 0,05$). Kiek daugiau nei šeštadalis (17,4 proc.) apklaustųjų pažymėjo, kad juos skatina dalyvauti mokymesi besikeičiantys reikalavimai darbo rinkoje, tai labiau aktualu 51–55 metų respondentams ($\chi^2 = 30,632$; $p < 0,05$). Apklauskos dalyviai nurodė, kad dalyvaudami mokymosi veiklose susipažino su naujais žmonėmis / užmezgė naujų kontaktų (33,7 proc.), atrado naujų galimybių išreikšti save (29,5 proc.) ar kad mokymai padėjo išlaikyti turimą darbą (10,1 proc.).

4. Suaugusiųjų neformaliojo mokymosi galimybės

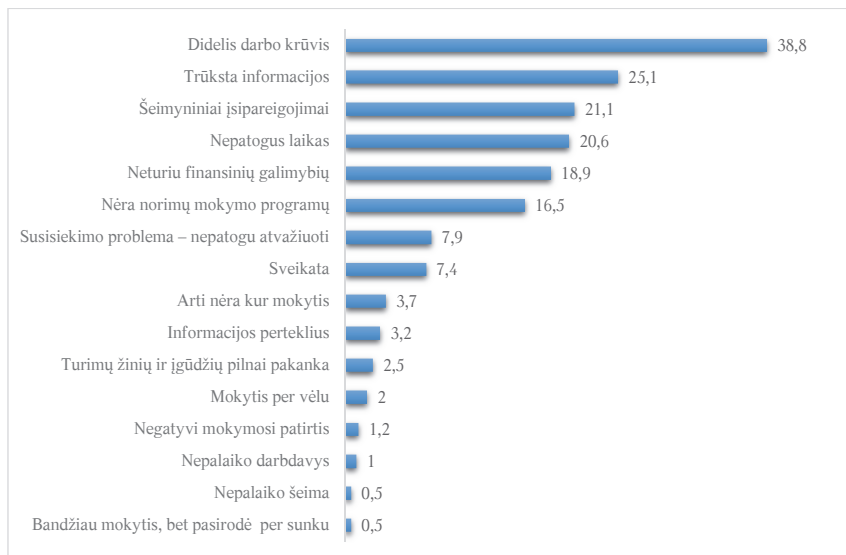
Tyrimo rezultatų analizė atskleidė, kad didžioji dalis respondentų (88 proc.) per paskutiniuosius 12 mėn. yra dalyvavę suaugusiųjų neformaliojo mokymosi veikloje. Nustatyta (3 pav.), kad populiariausi mokymai tarp apklaustųjų buvo šiomis temomis: savęs pažinimo (27 proc.), sveikatinimo / sveikos gyvensenos (26,0 proc.), konfliktų valdymo (24,3 proc.), pozityvaus bendravimo (23,8 proc.) ir streso valdymo (21,9 proc.). Kas dešimtas Panevėžio miesto suaugęs gyventojas per pastaruosius 12 mėn. dalyvavo anglų kalbos (12,5 proc.) ar naudojimosi internetinėmis

platformomis (9,6 proc.) mokymuose. Mažiausiai populiarūs tarp apklaustųjų yra specifiniai mokymai, susiję su tam tikrais suaugusiųjų gebėjimais ar poreikiais, pavyzdžiui: aviamodeliavimas, liaudies šokiai, kalvystė ar pynimas iš vytelių. Tokio pobūdžio mokymuose dalyvavo nuo 0,2 iki 8,4 proc. respondentų.

3 pav. *Suaugusiųjų dalyvavimas mokymuose per paskutinius 12 mėn. (proc.)*

Atsakydami į klausimą, kas trukdo aktyviau įsijungti į mokymus (3 pav.), respondentai nurodė didelį darbo krūvį (38,8 proc.), šią priežastį dažniau nei kiti pažymėjo 56–60 metų respondentai ($\chi^2 = 39,900$; $p < 0,05$). Ketvirtadalis (25,1 proc.) tiriamųjų nurodė informacijos trūkumą, pastebėtina, kad tą priežastį dažniau nei kiti pažymi 61 m. ir vyresni respondentai ($\chi^2 = 21,356$; $p < 0,05$). Penktadalis tiriamųjų akcentavo šeiminius įsipareigojimus (21,1 proc.), ir šią priežastį dažniau rinkosi 61 m. ir vyresnio amžiaus respondentai ($\chi^2 = 14,625$; $p < 0,05$). Nepatogų laiką nurodė kiek daugiau nei penktadalis (20,6 proc.) apklaustųjų: šį aplinkybė aktualiausia 56–60 metų respondentams ($\chi^2 = 16,044$; $p < 0,05$). Beveik penktadalis respondentų (18,9 proc.) nurodė finansinių galimybių neturėjimą, įvardytą nedalyvavimo priežastį dažniau pažymėjo 56–60 metų respondentai ($\chi^2 = 40,863$; $p < 0,05$). Kad nėra norimų mokymo programų, paminėjo 16,5 proc. respondentų. Nustatyta, kad norimų mokymų programų trūkumą dažniau nei kiti rinkosi 51–55 metų respondentai ($\chi^2 = 22,463$; $p < 0,05$).

4 pav. *Dalyvavimo neformaliojo mokymosi veikloje trukdžiai (proc.)*

Tyrimo duomenų analizė rodo, kad Panevėžio miesto suaugusiems gyventojams patraukliausias mokymosi būdas yra praktiniai mokymai (74,9 proc.) ir edukacinės išvykos, kelionės (68,6 proc.). Šiek tiek daugiau kaip trečdalis tiriamųjų nurodė dalyvavimą auditorijoje ir nuotoliniu būdu (35,9 proc.), ir mokymus, grįstus asmenų, kurie mokosi, patirtimi (33,9 proc.). Mokymąsi nuotoliniu būdu naudojantis informacinių technologijų priemonėmis (17,4 proc.) ir teorinius mokymus (16,5 proc.) pažymėjo mažiau kaip penktadalis respondentų. Pastebėtina, kad mokymasis nuotoliniu būdu naudojant informacinių technologijų priemones labiausiai aktualus 51–55 metų respondentams ($\chi^2 = 38,012$; $p < 0,05$). O už mokymą, grįstą besimokančiųjų patirtimi, praktinius mokymus ir edukacines išvykas / keliones dažniausiai pasisakė 61 m. ir vyresni respondentai ($\chi^2 = 19,300$; $p < 0,05$; $\chi^2 = 17,040$ $p < 0,05$; $\chi^2 = 21,896$; $p < 0,05$).

Didžiausiai daliai apklaustųjų (41,3 proc.) priimtinausia mokymosi trukmė – 2–3 valandų mokymai. Šiek tiek daugiau nei penktadaliui apklaustųjų – tęstiniai mokymai (daugiau kaip dvi mokymosi dienos) (24,3 proc.), ir vienos dienos mokymai – 21,6 proc. Mažiausiai respondentų (9,3 proc.) rinkęsi dviejų dienų trukmės mokymus.

Vertinant konkretų metų laiką, visiems be išlygų patogiausias metas mokyti yra žiema (56,8 proc.) ir rudenį (28,5). Tik nedidelė dalis tokią veiklą pasiryžusi tęsti pavasarį (10,6 proc.) ar vasarą (4,2 proc.). Taip pat dauguma dalyvių linkę dalyvauti tik toje veikloje, kuri vyksta vakariniu metu, nuo 16 val.

Tyrimo metu siekta išsiaiškinti, ar patys mokymų dalyviai galėtų prisidėti prie mokymosi finansavimo. Nustatyta, kad prie mokymosi finansavimo galėtų prisidėti 42,3 proc. apklaustųjų, tačiau beveik dešimtadalis to nenorėtų daryti. Negalėtų prisidėti 38,6 proc. respondentų. 15,7 proc. apklaustųjų nurodė, kad ir dabar už mokymus sumoka patys.

Išvados

1. Didžiausią poreikį Panevėžio miesto suaugusieji išreiškė dėl anglų kalbos, savęs pažinimo, streso valdymo ir sveikatinimo mokymų. Suaugusiems gyventojams patraukliausi mokymosi būdai yra praktiniai mokymai ir edukacinės išvykos, kelionės. Priimtinausi – 2–3 valandų mokymai vakariniu laiku, žiemą ir rudenį.
2. Pagrindiniai dalyvavimo neformaliojo suaugusiųjų mokymosi veikloje motyvai yra siekis tobulėti, praleisti laisvalaikį ir patenkinti bendravimo poreikį. Dalyvaudami mokymuose tyrimo dalyviai pagilina savo žinias, praplečia akiratį, prasmingai praleidžia laisvalaikį.
3. Neformalaus mokymosi paslaugos yra prieinamos Panevėžio miesto suaugusiesiems. Daugiausiai galimybių sudaroma asmenims, norintiems dalyvauti saviugdos pobūdžio mokymuose, patenkinančiuose šiuos poreikius: savęs pažinimo, sveikatinimo / sveikos gyvensenos, konfliktų valdymo, pozityvaus bendravimo ir streso valdymo. Mažiau tenkinami gyventojų, norinčių tobulinti anglų kalbos žinias, poreikiai.

Literatūra

- Adult Education and Sustainability. EAEA Background Paper.* Brussels: European Association for the Education of Adults, 2018. https://www.eaea.org/wp-content/uploads/2018/12/AE-and-sustainability_paper_final_9_2018_financers.pdf
- Aškinytė, R., Vitkus, G. *Pilietinis suaugusiųjų švietimas: neformaliojo suaugusiųjų mokymo(si) modulis.* Vilnius: Ugdymo plėtotės centras, 2012.
- Barros, R. "From lifelong education to lifelong learning". *European Journal for Research on the Education and Learning of Adults* 3, 2 (2012): 119–134.
- Butvilienė, J. „Neformalūs suaugusiųjų švietimas: valstybinis ir privatus mokymo sektoriai“. *Acta Paedagogica Vilnensia* 30 (2013): 126–137.
- Butvilienė, J. „Suaugusiųjų neformaliojo švietimo socialinis kontekstas“. *Filosofija. Sociologija* 4 (2011): 446–454.
- Creswell, J. W. *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches.* Thousand Oaks, CA; London: SAGE Publications, 2009.
- D’Addio, A. C., Keese, M., and Whitehouse, M. „Population ageing and labour markets“. *Oxford Review of Economic Policy* 26, 4 (2010): 613–635.
- Dabbagh, N., and Kitsantas, A. "Personal learning environments, social media, and self-regulated learning: A natural formu-

- la for connecting formal and informal learning”. *The Internet and Higher Education* 15, 1 (2012): 3–8.
- Dudaitė, J. *Suaugusiųjų gebėjimai, mokymasis ir darbo rinka. Tarptautinio EBPO PIAAC tyrimo rezultatų apžvalga: mokslo studija*. Vilnius: Mykolo Romerio universitetas, 2019.
- Fernie, S., and Smith, K. “Action Research”. In *Practical Research and Evaluation: A Start-to-Finish Guide for Practitioners*, edited by L. Dahlberg and C. McCaig, 95–110. London: SAGE Publications, 2015.
- Gadotti, M. “Adult education as a human right: The Latin American context and the ecopedagogic perspective”. *International Review of Education* 57, 1–2 (2011): 9–25.
- Gaižauskaitė, I., ir Mikėnienė, S. *Socialinių tyrimų metodai: Apklausa: vadovėlis*. Vilnius: Mykolo Romerio universitetas, 2014.
- Garbauskaitė-Jakimovska, J. „Neformaliojo ugdymo ribos: Poststruktūralizmo perspektyva“. *Acta Paedagogica Vilnensia* 40 (2018): 142–154.
- Goos, M. “How the world of work is changing: A review of the evidence”. Geneva: ILO, 2013. <https://lirias.kuleuven.be/retrieve/267350>
- Greef, M., Segers, M., Nijhuis, J., Lam, J., Groenestijn, M., Hoek, F., Deursen, A., Bohnenn, E., and Tubbing, M. “The Development and Validation of Testing Materials for Literacy, Numeracy and Digital Skills in a Dutch Context”. *International Review of Education / Internationale Zeitschrift Für Erziehungswissenschaft* 61, 5 (2015): 655–671.
- Hee, O. C., Ping, L. L., Rizal, A. M., Kowang, T. O., and Fei, G. C. “Exploring Lifelong Learning Outcomes among Adult Learners via Goal Orientation and Information Literacy Self-Efficacy”. *International Journal of Evaluation and Research in Education* 8, 4 (2019): 616–623.
- Yin, R. K. *Case study research: Design and methods*, 5th edition. Los Angeles, CA: Sage Publications, 2014.
- Jackson, M. “How far merit selection? Social stratification and the labour market”. *British Journal of Sociology* 58, 3 (2007): 367–390.
- Jin, B., Kim, J., and Baumgartner, L. M. “Informal Learning of Older Adults in Using Mobile Devices: A Review of the Literature”. *Adult Education Quarterly* 69, 2 (2019): 120–141.
- Jovarauskaitė, A., ir Tolutienė G. „Neformalus suaugusiųjų švietimas: ypatumų ir poreikių tyrimas“. *Jaunųjų mokslininkų darbai* 4, 29 (2010): 111–117.
- Kardelis, K. *Mokslinių tyrimų metodologija ir metodai: Edukologija ir kiti socialiniai mokslai: vadovėlis*, 5-asis pataisytas ir papildytas leidimas. Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos centras, 2016.
- Kim, S. A. “Quasi-Experimental Analysis of the Adult Learning Effect on Problem-Solving Skills”. *Adult Education Quarterly* 70, 1 (2020): 6–25.
- Kriščiūnaitė, A., Strakšienė, D., ir Bubnys, R. „Neformalusis muzikinis švietimas vaikų patirčių kontekste: įtraukusis ar ribojantis?“ *Pedagogika* 129, 1 (2018): 126–141.
- Manca, S., and Ranieri, M. “Is it a tool suitable for learning? A critical review of the literature on Facebook as a technology-enhanced learning environment”. *Journal of Computer Assisted Learning* 29, 6 (2013): 487–504.
- Merriam, S. B., and Kee, Y. “Promoting community well-being: the case for lifelong learning for older adults”. *Adult Education Quarterly* 64, 2 (2014): 128–144.

- Miller, T., Birch, M., Mauthner, M., and Jessop, J. *Ethics in Qualitative Research*. London: SAGE Publications, 2012.
- Mynard, J., and McLoughlin, D. “‘Sometimes I just want to know more. I’m always trying’: The Role of Interest in Sustaining Motivation for Self-directed Learning”. *Electronic Journal of Foreign Language Teaching* 17, 1 (2020): 79–92.
- Morrison, D., and McCutcheon, J. “Empowering older adults’ informal, self-directed learning: harnessing the potential of online personal learning networks”. *Research & Practice in Technology Enhanced Learning* 14, 1 (2019): 10.
- Pike, P. D. “Using technology to engage third-age (retired) leisure learners: a case study of a third-age MIDI piano ensemble”. *International Journal of Music Education* 29, 2 (2011): 116–123.
- Piktornaitė, I., Jonuševičienė, J., ir Kavolius, R. „Klaipėdos miesto gyventojų, darbdavių ir kitų socialinių partnerių dalyvavimas neformaliojo suaugusiųjų švietimo bei tęstinio mokymosi procese“. *Regional Formation and Development Studies* 20, 3 (2016): 96–109.
- Prakapas, R., ir Devenytė, J. „Neformaliajam suaugusiųjų verslumo ugdymuisi skirtų mokymosi priemonių prieinamumas“. *Socialinių mokslų studijos* 6, 2 (2014): 376–389.
- Ruškus, J., Žvirdauskas, D., ir Stanišauskienė, V. *Neformalus švietimas Lietuvoje. Faktai, interesai, vertinimai: mokslo studija*. Vilnius: Švietimo aprūpinimo centras, 2009.
- Schreiber-Barsch, S. “Erwachsenenbildung transnational: Ein Beitrag zur Systematisierung”. *Hessische Blätter für Volksbildung* 2 (2020): 9–21.
- Schuller, T., and Watson, D. *Learning through life: Inquiry into the Future for Lifelong Learning*. Leicester: National Institute of Adult Continuing Education, 2009.
- Šliogerienė, J. „Neformaliojo ir savaiminio mokymosi pasiekimų poreikius lemiantys veiksniai“. *Santalka* 16, 2 (2008): 98–107.
- Trinkūnienė, I. „Etninė kultūra ir neformalus ugdymas: mokytojų patirties tyrimas“. *Liaudies kultūra*, nr. 6 (2010): 46–53.
- UNESCO. *Rethinking education: Towards a global common good?* Paris: UNESCO, 2015. <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000232555>
- Vaitkevičius, R., ir Saudargienė, A. *Statistika su SPSS psichologiniuose tyrimuose*. Kaunas: Vytauto Didžiojo universiteto leidykla, 2006.
- Van Laar, E., van Deursen, A. J. A. M., van Dijk, J. A. G. M., and de Haan, J. “The relation between 21st-century skills and digital skills: A systematic literature review”. *Computers in Human Behavior* 72 (2017): 577–588.
- World Economic Forum. *Global population ageing: peril or promise?* Geneva: WEF, 2012. http://longevity3.stanford.edu/wp-content/uploads/2012/12/WEF_GAC_GlobalPopulationAgeing_Report_2012.pdf

THE NEEDS AND POTENTIAL OF NON-FORMAL ADULT EDUCATION: THE CASE OF PANEVĖŽYS CITY

Valdonė Indrašienė, Violeta Jegelevičienė, Odeta Merfeldaitė,
Romus Prakapas, Asta Railienė, Irena Žemaitaitytė

Mykolas Romeris University, Lithuania

Summary. *Adult education, as a separate element of non-formal education, has been analyzed in the scientific literature for more than a decade. Research on adult education in the context of sustainable development has increased dramatically in recent years, and the number of studies initiated by international organizations associated with comparative investigations into the competences of adults is increasing. The non-formal education of adults is being updated in the context of the knowledge economy. The purpose of non-formal adult education is defined not only as the encouragement of personal improvement processes and integration on the labor market, but also as securing the socialization and social welfare of an ageing individual. A range of scientists have disclosed links between the involvement of adults in non-formal education and the improvement of their quality of life. It has been established that only incidental investigations have actualized the importance of non-formal adult education in the context of continuous education, and that research concerning the needs of seniors is scarce. With consideration of the above, this study formulates the following question: What is the need for non-formal education in a specific municipality in Lithuania? For the purpose of identifying the needs and potential of non-formal adult education in the city of Panevėžys, the methodological approach of quantitative research was chosen. This research was modelled following the case-study strategy, and was performed in September–December of 2019 among 407 adults from Panevėžys in cooperation with the administration of the Panevėžys City Municipality. It was established by this research that the greatest needs expressed by the adults of Panevėžys were for English language, self-knowledge, stress management, and health promotion training, and the most attractive ways of learning for them were practical training and educational trips/travel. The most acceptable form of learning was a 2–3 hour course in the evenings, in winter and autumn. The main desires for participation in non-formal adult education were the ambition for self-improvement, spending leisure time, and satisfying the need for socializing. By participating in training, the research participants observed that they improved their knowledge, expanded their horizons, and spent their leisure time meaningfully. Non-formal education services are available for adults in Panevėžys, and the best satisfaction levels were observed in self-education training that addressed the following needs: self-knowledge, health promotion/healthy lifestyle, conflict management, positive communication, and stress management. Less satisfied were the needs of those attempting to improve their English language skills.*

Keywords: *non-formal education, non-formal learning, adults, case study.*

Valdonė Indrašiėnė – socialinių mokslų daktarė, Mykolo Romerio universiteto Edukologijos ir socialinio darbo instituto direktorė, profesorė. Mokslinių tyrimų kryptys: socialinė pedagoginė facilitacija, ugdymo technologijos, socialiniai tyrimai.

Valdonė Indrašiėnė – Doctor of Social Sciences (Education), professor, director of the Institute of Educational Science and Social Work at Mykolas Romeris University. Research areas: social pedagogical facilitation, educational technologies, social research.

Violeta Jegelevičienė – socialinių mokslų (edukologijos) daktarė, Mykolo Romerio universiteto Edukologijos ir socialinio darbo instituto docentė. Mokslinių tyrimų kryptys: socialiniai tyrimai, mokymosi motyvacija, pedagogų kompetencija.

Violeta Jegelevičienė – Doctor of Social Sciences (Educational Science), associate professor, at the Institute of Educational Science and Social Work at Mykolas Romeris University. Research areas: social research, learning motivation, competence of pedagogues.

Odeta Merfeldaitė – socialinių mokslų (edukologijos) daktarė, Mykolo Romerio universiteto Edukologijos ir socialinio darbo instituto profesorė. Mokslinių tyrimų kryptys: komandinis darbas, socialinė pedagoginės pagalba, socialinė partnerystė.

Odeta Merfeldaitė – Doctor of Social Sciences (Educational Science), associate professor at the Institute of Educational Science and Social Work at Mykolas Romeris University. Research areas: team work, social pedagogical aid, social partnership.

Romas Prakapas – socialinių mokslų (edukologijos) daktaras, Mykolo Romerio universiteto Edukologijos ir socialinio darbo instituto docentas. Mokslinių tyrimų kryptys: tyrimų metodologija, pedagogų kompetencija, edukacinės technologijos.

Romas Prakapas – Doctor of Social Sciences (Educational Science), associate professor at the Institute of Educational Science and Social Work at Mykolas Romeris University. Research areas: research methodology, competence of pedagogues, educational technology.

Asta Railienė – socialinių mokslų (edukologijos) daktarė, Mykolo Romerio universiteto Edukologijos ir socialinio darbo instituto docentė. Mokslinių tyrimų kryptys: kritinis mąstymas, ugdymas karjerai, socialinė pedagoginė pagalba.

Asta Railienė – Doctor of Social Sciences (Educational Science), associate professor at the Institute of Educational Science and Social Work at Mykolas Romeris University. Research areas: critical thinking, career education, social pedagogical aid.

Irena Žemaitaitytė – socialinių mokslų daktarė, Mykolo Romerio universiteto Edukologijos ir socialinio darbo instituto profesorė. Mokslinių tyrimų kryptys: suaugusiųjų švietimas, suaugusiųjų mokymosi motyvacija, socialiniai tyrimai.

Irena Žemaitaitytė – Doctor of Social Sciences (Educational Science), professor at the Institute of Educational Science and Social Work at Mykolas Romeris University. Research areas: adult education, adult learning motivation, social research.